

HANZOS MIESTAS

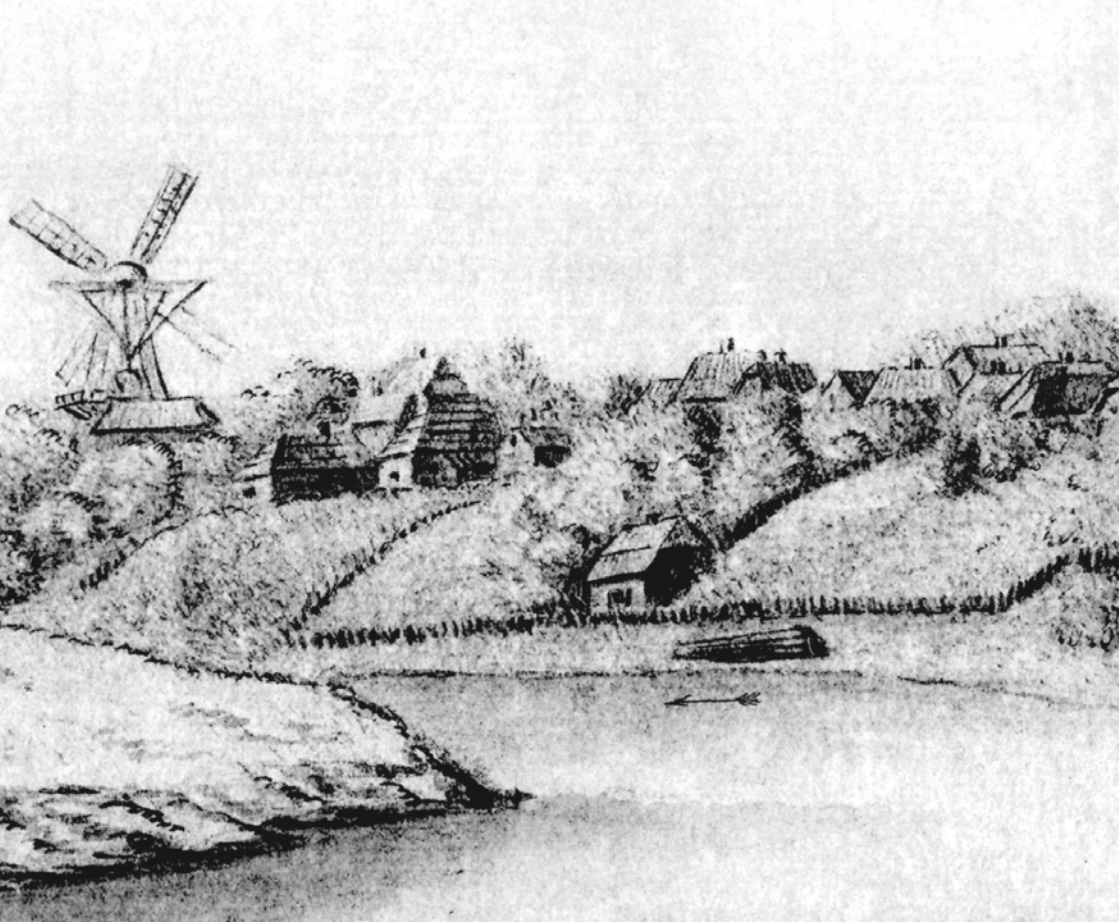
VALMIERA

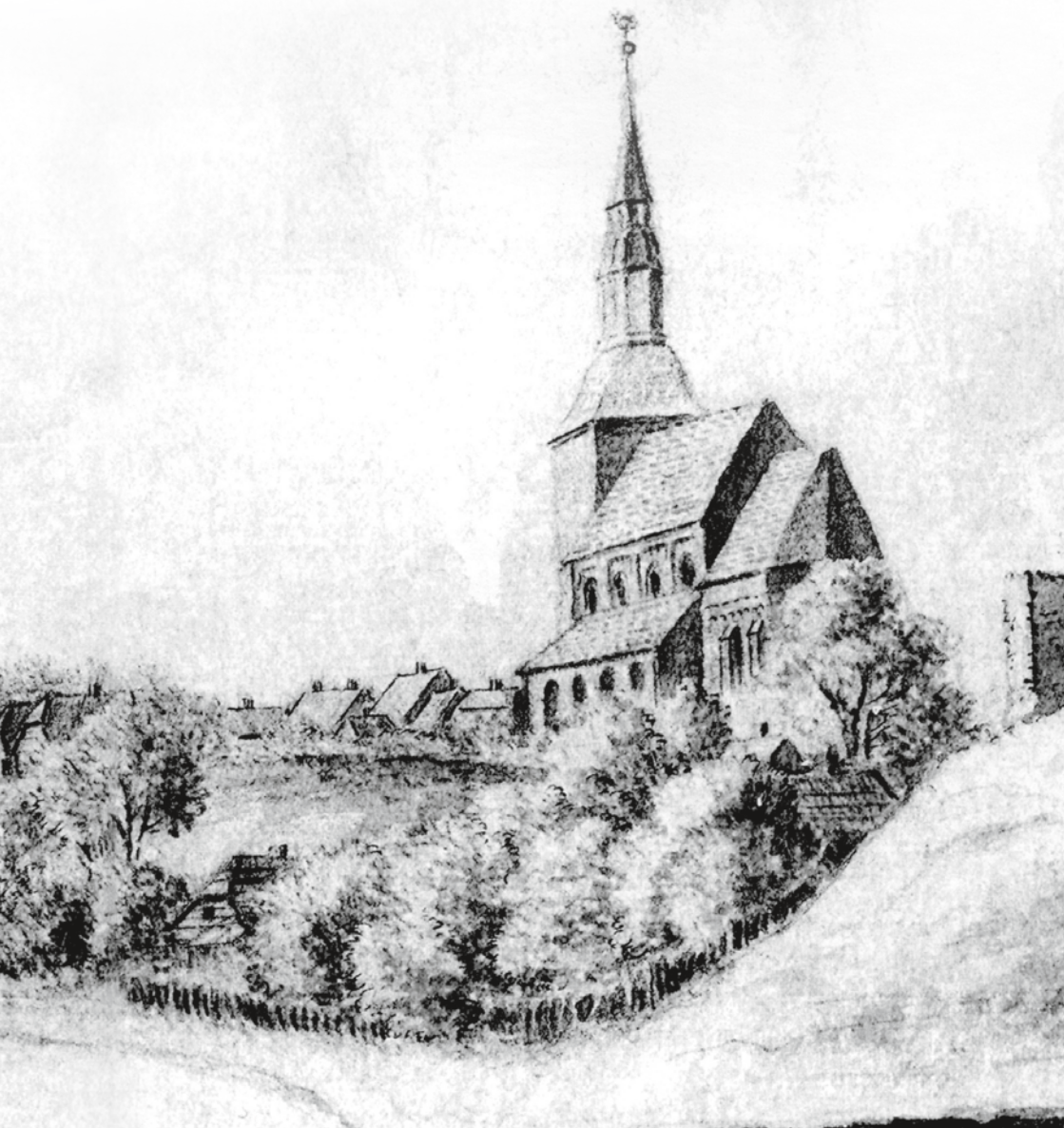

VALMIERA (WOLMAR)

Dėl įspūdingo kultūrinio bei istorinio paveldo ir nepaliestos gamtos Valmiera visada buvo patraukli vieta prie Gaujos krantų. Pirmą kartą Valmiera kaip miestas raštuose paminėtas 1283 metais. Ji garsėjo geriausiu šiauriniuose kraštuose turimu vašku, šviežiu medumi, kailininkais, kanapių virvių pynėjais ir darbščiais grūdų kūlėjais. Taigi Valmiera buvo įtraukta į Hanzos sąjungą ir tapo vienu svarbiausių Livonijos politinių ir ekonominių centrų.

Šiais laikais spalio mėnesį iki šiol vyksta kasmetinė mugė, sutraukianti šimtus amatininkų. Miesto svečiai ir vietiniai gyventojai turi galimybę išbandyti savo jėgas amatų srityje. Kiekvienas turi galimybę sužinoti, kaip gaminamos medinės statinės ar kaip verdamas skanus Valmiermuižos alus. Kita vertus, Valmieros muziejuje galima apžiūrėti senuosius kalvių darbo įrankius ir Hanzos sąjungos prekybinį laivą, taip pat daugiau sužinoti apie riterių gyvenimą ir patį miestą.

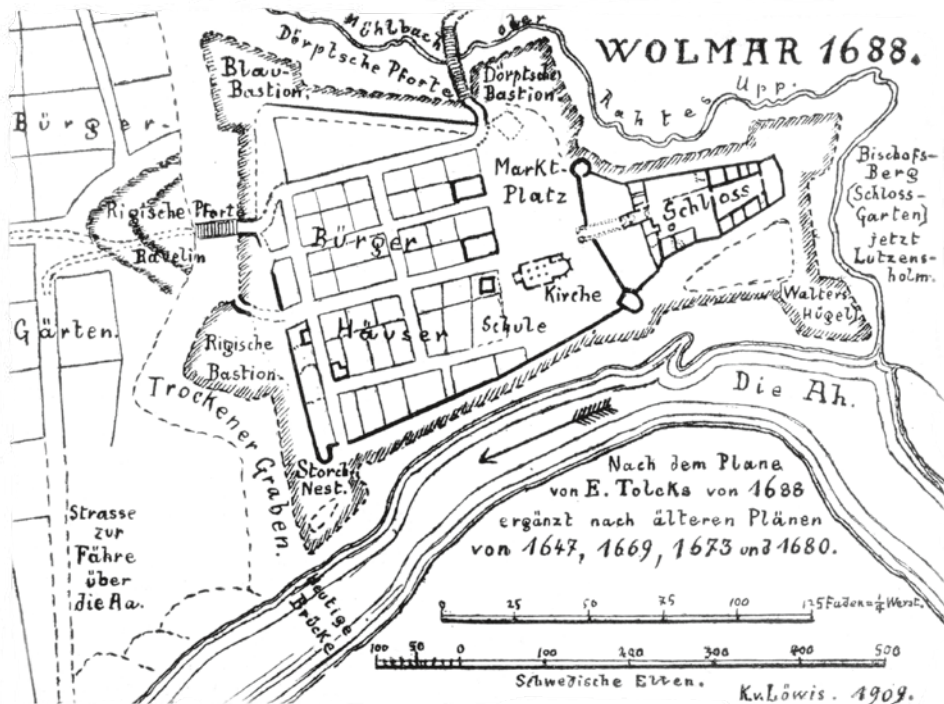
Nuotrauka: Valmieros vaizdas, 1797 m.
Šaltinis: Johans Kristofs Broce, *Zīmējumi un apraksti („Brēžiniai ir aprašymai“)*, t. 3.
Latvijas mazās pilsētas un lauki („Latvijos miesteliai ir kaimai“), Zinātne, 2002, p. 380–381.

VIDURAMŽIŲ MIESTAS

Livonijoje miestai formavosi XII–XIII a., atvykus vokiečių prekybininkams, vėliau ir kryžiuočiams, kurie pagal jiems pažįstamą ir įprastą gyvenimo modelį sukūrė naują gyvenamąją erdvę – miestą.

Tam, kad miestas įgytų miesto vardą, turėjo atitikti keletą sąlygų. Mieste turėjo būti pilis, tvora arba mūras, bažnyčia, malūnas ir turgaus aikštė. Miesto gyvenimo kokybė labai priklauso nuo turgaus, kuris iškilo kaip pagrindinis visuomenės centras ir dažnai buvo vadinamas miesto širdimi. Žmonės turguje ne tik pirkdavo ar parduodavo savo prekes, bet ir sužinodavo naujienų, naujaisių įstatymų, matydavo naujausias mados tendencijas, taip pat stebėdavo liaudies muzikantų pasirodymus ir kitokias naujoves. Valmieros miestą valdė miesto valdyba, kurią sudarė burmistras, trys ar keturi valdybos nariai, raštininkai ir miesto teisėjai.

Norint patekti į Valmierą, reikėjo keliauti grūntiniu keliu, apsuptu pelkėto ir tankaus miško. Keliauninkai galėdavo pasinaudoti ir Gaujos keliu, kurį, kaip manoma, buvo pamėgusios miestus tyrinėjusios ir pilių naudingumą bei plėtrą vertinusios komisijos. Mietą juosė aukšta siena, už kurios slėpdavosi Valmieros gyventojai. Šiandien miesto mūro buvusias ribas galima apeiti greičiau nei per valandą. Viduramžiai Ordino pilį saugojo du bokštai, gilus griovys, užpildytas vandeniu, ir storos akmeninės pilies sienos. Čia susitikdavo Livonijos galingieji, jų svečiai, aptardavo svarbius politinius, karinius ir kasdienius klausimus.

Nuotrauka: Valmieros senamiestis, 1688 m.

Pirminė Valmieras šv. Simona bažnyčios išvaizda nėra žinoma. Ji tikriausiai buvo mažesnė ir pastatyta gotikiniu stiliumi. Aplink bažnyčią buvo miesto kapinės, kurios egzistavo iki XVIII a. antrosios pusės. 1523 m. Martynas Liuteris Rygai nusiuntė žinią: „*Viešpaties išrinktiesiems draugams, visiems krikščionims, gyvenantiems Rygoje, Rėvelėje ir Terbatoje, Lyvų žemėje, mano brangiems ponams ir broliams Kristuje.*“

1526 m. į Valmierą atvyko pirmieji aktyvūs Liuterio mokyimo skelbėjai o 1554 m. Valmieroje, pirmajame mieste už Rygos ribų, buvo priimtas verdiktas dėl religijos laisvės.

Seniausias Valmieros miesto herbas žinomas nuo 1381 m., ir tai yra vienas seniausių herbų Latvijoje. Herbe matoma liepa su ant šakų pakabintais skydais Valmierą simbolizuoja kaip Livonijos arba Vokiečių ordino valdomą miestą. Herbo originalas saugomas Liubeko miesto archyve. Liepos reikšmė iki šiol nėra išaiškinta, nes šiame regione šis simbolis nėra paplitęs. Herbas patvirtina, kad mieste veikia administravimo sistema – miesto valdyba ir turi savi miesto teises bei privilegijas. Pirmieji Valmieros herbo pakeitimai įvyko XVII a. pradžioje, kai mieste valdžią perėmė Švedijos kancleris Akselis Uksenšerna.

VALMIERA VIDURAMŽIŲ HANZOJE

Hanza – pirklių sąjunga, kuri buvo pagrįsta įvairių teritorijų prekybininkų ekonominiais ir politiniais interesais. Jos egzistavimą lėmė vieninga kultūros vertybių sistema ir vokiečių kalba.

Iki šiol paplitusi nuomonė apie Hanzą kaip istorinę sąjungą, į kurią miestas įstojo ar išstojo, šiandien yra pasenusi. Atliktais tyrimais vis labiau pabrėžiama, jog į Hanzos sąjungą nebuvo įstojama ir išstojama pasirašant konkrečias sutartis. Tai buvo daigafunkcė sistema, kurioje skirtingų miestų pirkliai gynė tiek savo, tiek bendrus sąjungos interesus. Livonijoje, pietinėje dabartinės Latvijos ir Estijos teritorijoje, buvo 12 Hanzos miestų. Valmiera (Wolmar) buvo vienas iš jų. Hanzos sąjunga ne tik skatino prekybą tarptautiniu mastu, bet ir plėtojo vidaus prekybos tinklą tarp Livonijos miestų. Valmiera Hanzos sąjungoje aktyviai dalyvavo XIV–XVI a.

Valmiera buvo tik maža žvaigždutė „Hanzos žvaigždyne“, tačiau turėjo pakankamai svarbų vaidmenį sėkmingoje Hanzos tinklo veikloje. Palanki miesto vieta tarp didžiausių Livonijos miestų – Rygos, Talino ir Tartu, paros atstumu iki Cėsių, kur buvo Kryžiuočių ordino magistro rezidencija, ir Rygos arkivyskupo rezidencijų Limbažuose ir Turaidoje, leido miestui tapti naudinga susitikimų vieta. Iki šiol žinomi mažiausiai 32 įvairaus masto susitikimai, vykę Valmieroje XV–XVI a.

Panašiai kaip ir kiti mažieji Hanzos miestai, Valmiera taip pat buvo daugiau amatininkų nei pirklių miestas. Remiantis archeologiniais kasinėjimais yra žinoma, kad Valmieroje dirbo batsiuviai ir odininkai, kalviai, puodžiai, kaulininkai, verpėjai, audėjai, žvejai, taip pat muzikantai.

Pamatykite, koks buvo gyvenimas Valmieroje Hanzos sąjungos laikais!

Hanzos laikų pirklių maršruto žemėlapis ir Valmieros geografinė vieta XV–XVI a.

VALMIERA NAUJOJOJE HANZOJE

Jau 1980 m. Valmiera kartu su kitais buvusiais Hanzos sąjungos miestais gavo kvietimą atvykti į pirmąsias atkurtas Hanzos dienas Zvolėje (Zwolle, Nyderlandai), tačiau dėl politinio režimo tai nebuvo įmanoma. Tačiau po keturi dešimtmečius trukusios pertraukos Valmiera vėl buvo priimta į Hanzos miestų šeimą ir nuo 1993 m. dalyvauja Hanzos dienose. Kaip ir Viduramžiais, kai Hanza reiškė ne tik siaurą pirklių bendruomenę, taip ir šiandien ji apima ir keičia kiekvieną, kuris yra ja susidomėjęs. „Hanza vakar – rytoj bus kažkas kita“, Raineris Poštelis.

Vienas iš šiuolaikinės Valmieros tikslų – nepamiršti praeities, susieti ją su dabartimi ateičiai. Didžiulis tuo, kas buvome anksčiau, kokie esame dabar ir kuo būsimė po kelerių metų. Todėl Hanza taip pat turi didelį vaidmenį formuojant miesto įvaizdį. 2000 m. nutapyta Hanzos siena, 2003 m. prie Hanzos miestų monetų šeimos prisijungė ir Valmieros moneta, 2011 m. Valmieroje atkurta senųjų laivų prieplauka, kur, tikėtina, Viduramžiais lankėsi ir pirklių laivai.

Tyrinėjant naujus originalius dokumentus ir archeologinius įrodymus, buvo sukurtas naujosios Valmieros muziejaus ekspozicijos „de Woldemer“ turinys, kuris atskleidžia miestą nuo XIII iki XVIII a. Paroda informatyviai ir interaktyviai apims 4 turinio temas: Valmieros pilis; Miestas ir miestiečiai; Valmiera ir Hanza; Dvasinis pasaulis. Ekspozicijos aprašymas pateikiamas 5 kalbomis – latvių, estų, anglų, vokiečių ir rusų.

Muziejaus lankytojai gali dalyvauti keliose projekto metu parengtose edukacinėse programose:

- istorinių kostiumų žaidimas „Viduramžių miesto paveikslas“, kuriame iš anksto užsiregistravus galima susipažinti su Viduramžių kostiumų imitacijomis;
- Paskaita „Hanza +“, kurioje galima susipažinti su Viduramžių visuomene ir Hanzos įtaką Valmierai bei kitiems Livonijos Hanzos miestams.

Kartu su naujos ekspozicijos kūrimu bus sukurtos kelios naujos edukacinės programos.

Valmieros svečiai turi galimybę edukacinėse paskaitose susipažinti su Viduramžių visuomene, kulinarija ir mada.

Valmieros ir aplinkinių apskričių restoranai į savo valgiaraštį įtraukia senovinių valgių skonių pagal modernią versiją iš vietinių produktų ir žaliavų.

APRANGA

Kiekviename istorijos etape apranga vaidino ypatingą vaidmenį. Ne veltui retorikos dėstytojo Kvintiliano (c. 35 – c. 100 AD) sukurtas posakis: „Drabužis kuria žmogų“ (*Vestis virum reddit*), gyvuoja kelis šimtmečius.

Viduramžiai klaidingai vadinami tamsiuoju istorijos laikotarpiu. Tokia nuostata atsirado vėliau, priskiriant juos dvasinės žmonijos tamsos periodui. Drabužiai, šventės, riterių turnyrai brandžiaisiais ir vėlyvaisiais Viduramžiais, kai Livonijos miestai aktyviai veikė Hanzos sąjungoje, buvo labai puošnūs ir spalvingi.

Tai, ką vilkėjo karalius, negalėjo, neturėjo teisės nešioti valstietis ir atvirkščiai. Drabužių vaidmuo ir reikšmė buvo didelė. Tai buvo visuomenės grupių pasidalijimo simbolis. Kuriant drabužius buvo naudojama labai įvairių natūralių medžiagų audiniai, kurie buvo ruošiami tiek vietoje, tiek atvežami iš Rytų bei Vakarų Europos. Apdarai buvo įvairūs ir kiekvienas dvaras stengėsi išsiskirti kokia nors mados tendencija. Plačiai naudojama vilna, linas, šilkas, medvilnė, milas arba gelumbė, velvetas, tafta, damastas, gyvūnų kailiai. Buvo naudojami šilkiniai, auksiniai, sidabriniai, vilniniai, medvilniniai ir lininiai siūlai. Drabužiai buvo dekoruojami stiklo karoliukais ir brangakmeniais. Užsegimui buvo naudojamos metalinės, medinės, tauriųjų metalų sąvaržėlės, sagtys ar adatos.

Įvairūs aprangos kodai buvo taikomi jau nuo senovės Romos laikų, o XIV a. miestuose ši tendencija pasiekė kulminaciją. Tai daugiausia lėmė miesto, kaip naujos gyvenamosios erdvės, stabilizavimasis. Miestas turėjo savo taisykles. Dabar svarbiausias buvo nebe gimimo statusas, o gebėjimas užsidirbti pinigų ir kažką gaminti. „*Pinigai yra miesto valdovas*“
Žakas le Gofas.

Hanzos pirkliai ir amatininkai dažnai būdavo turtingi žmonės, bet ne kilmingi, o tai, žinoma, kėlė didelį pastarųjų nepasitenkinimą. Siekiant šiek tiek paisyti rangų pripažinimo tvarkos, buvo sukurtos spalvų, audinių, jo kokybės ir puošimosi kailiais taisyklės. Tai apribojo miestiečių galimybes rengtis lygiai taip pat kaip kilmingieji. Miestuose susitikdavo visų sluoksnių atstovai, drabužių spalvinė gama taip pat svyravo nuo pilkos, žalios ir rudos, kurios buvo būdingos valstiečiams ir žemesnio sluoksnio miestiečiams, iki mėlynos ir pastelinių atspalvių, lino bei medvilnės. Nekokybiški vilnoniai audiniai priklausė amatininkams ir vidutinės klasės miestiečiams. Aukščiausios kokybės purpuriniai ir aukso, šilko ir plonosios vilnos raudoni, geltoni, mėlyni ir ypatingo atspalvio žali audiniai – didikams, miesto tarybos nariams ir turtingiems pirkliais. Kailius nešiojo tik turtingiausi piliečiai, net ir papuošalai priklausė aukščiausio rango atstovams. Valmieroje taip pat rasta stiklo ir sidabro papuošalų. Žinoma, papuošalus nešiojo ir amatininkai, bet jie atliko labiau funkcinį vaidmenį. Tikslios informacijos apie aprangą Valmieroje, panašiai kaip ir kituose Livonijos miestuose, nėra. Vis dėlto žinoma, kad Hanzos veiklos regione rengimosi įpročiai buvo panašūs.

PRAMOGOS IR BUITIS

Viduramžių visuomenė buvo labai religinga ir daug galvojo apie tai, kaip pasirūpinti maistu, tačiau buvo ir įvairių pramogų, kurios visiškai nebuvo susijusios su religiniu gyvenimu. Viduramžių mieste žmogus išmoko iš tikrųjų juoktis ir džiaugtis, nes iki tol juokas buvo laikomas bjauriu ir siejamas su blogio jėgomis. Žmonėms patiko muzikuoti, klausytis muzikos, šokti, groti, teatro pasirodymus. Naują vaidmenį gavo liaudies muzikantai. Tai buvo profesionalūs triukų meistrai, mokėję dainuoti, vaidinti ir groti muzikos instrumentais, deklamuoti ir t. t. Jie keliaudavo iš miestų į kaimus, iš vienos pilies į kitą kaip dvaro muzikantai, neprisirūdami prie vieno pono.

Kaip ir kitur Europoje, Livonijos gyventojai žinojo daugybę švenčių, kurias švėsdavo visas krikščioniškas pasaulis. Kiekviena šventė Viduramžiais buvo susijusi su socialiais valgiais, gėrimais ir pramogomis. Per šventes dažnos būdavo procesijos, karnavalai, mugės, kurios baigdavosi teatralizuotais pasirodymais. Livonijos teritorijoje dažniausiai minimos šventės – Velykos, vasaros saulėgrįža, Mykolo diena, Marijos ėmimas į dangų, Trijų Karalių diena. Spalis ypač buvo populiarus kaip turgaus mėnuo, nes tai derliaus nuėmimo metas. Nors šventės ir kasdienybė buvo įtvirtintos bažnyčios kalendoriumi, kultūrinis gyvenimas Hanzos miestuose buvo pasaulietiškesnis, linksmesnis ir skambesnis.

Įvairūs stalo žaidimai taip pat buvo pramogų dalis. Vienas populiariausių buvo vadinamasis kauliukų žaidimas. XIV a. juo buvo susižavėję visų sluoksnių atstovai, todėl bažnyčia jį uždraudė įstatymu. Tokio tipo žaidimo kauliukų buvo rasta ir atliekant archeologinius kasinėjimus Valmieroje: pilyje, miesto teritorijoje ir tuo metu už miesto esančioje Lucos dvaro teritorijoje.

Įdomu tai, kad naujausi tyrimai apie Livonijos Hanzos miestus leidžia daryti išvadą, jog Hanzos miestuose buvo garbinama šventoji Ona – tądien vykdavo didžiulės mugės. Valmieroje, regis, buvo trys pagrindinės mugių dienos: šv. Onos, Mykolo dienos ir šv. Simono dienos mugės. Miestiečiai, kuriems mugės turėjo ypač didelę reikšmę, jos ruošdavosi rimtai ir intensyviai. Nuo to, kokios būdavo mugių gėrybės ir kokia prekybininkų įvairovė, priklausė, kiek gausus ir įvairus bus sandėliuko turinys.

(Baltazara Rusova Hronika („Kronika“), 1584 m.) – „Ordino miesto tarybos ponų ir dvarininkų kasdieniai darbai – tai medžioklė, kauliukų ir kiti žaidimai, važiavimas ir jojimas iš vieno vestuvių į kitas, iš vieno krikštynų į kitas, iš vieno valsčiaus į kitą ir iš vienos mugės į kitą, iš vienos bažnytinės šventės į kitą. Nors pilys ir dvarai buvo gana dideli, tačiau tuoktuvės ir kiti šventiniai renginiai vykdavo miestuose, kur specialiai buvo statomi gildijos namai. Svečiai būdavo kviečiami prieš tris mėnesius dažniausiai iš viso šalies. Liaudies muzikantai buvo siunčiami iš kitų miestų. Pakvietus liaudies muzikantus, buvo galima smagiai praleisti laiką.“

Šiandien šv. Onos dienomis švenčiama ir Valmieros miesto šventė, kai organizuojamas didžiulis turgus ir įvairios veiklos tiek dideliems, tiek mažiems. Artėjant šv. Simono dienai Valmieroje vyksta Simjudo mugė, kurioje dalyvauja amatininkai ne tik iš Latvijos, bet ir kaimyninių šalių – Estijos ir Lietuvos. Turgaus dienomis vyksta įvairūs kultūriniai renginiai bei atrakcijos, išlaikomos gražiausios turgaus tradicijos.

KULINARIJA

Kol XV a. pabaigoje Kolumbas nebuvo pasiekęs Amerikos krantų, žmonės Europoje nebuvo susipažinę su daugeliu šiandien dažniausiai naudojamų produktų. Gaminimas be pomidorų, bulvių, kalakutienos, cukraus ir šokolado šiais laikais yra beveik neįsivaizduojamas. Panašiai kaip ir drabužiams, specialios taisyklės buvo sukurtos ir maistui – ką, kas ir kiek gali valgyti.

Hanzos pirklių dėka Viduramžiais plačiau išgarsėjo daugelis regioninių patiekalų. Prekeiviai keliaudami ne tik susipažindavo su vietiniais valgiais bei prieskoniais, bet ir perduodavo naujų receptų ir reikalingų produktų, kurie ilgainiui pateko į vietinius menu. Dėl ilgalaikio maisto saugojimo poreikio, kadangi prekybininkai keliaudami tiek sausumos, tiek vandens keliais užtrukdavo kelias savaites, Viduramžiais buvo sukurta konservavimo technika. Dažniausiai mistas būdavo sūdomas, džiovinamas arba rūkomas.

Nuo Viduramžių neišliko nė viena Valmieros receptų knyga, tačiau pagal keliautojų aprašymus ir archeologinius kasinėjimus galima nustatyti, kokius maisto produktus ir patiekalus turėjo valmieriečiai ir kiti Livonijos miestų gyventojai.

Maistą daugiausia sudarė grūdiniai ir ankštiniai augalai (rugiai, miežiai, avižos, kviečiai, žirniai, pupos, ryžiai), gaminant ir košes, ir sriubas. Valmieroje rasta ir grikių. Grūdai buvo naudojami ne tik košėms, bet ir įvairių rūšių duonai bei bandelėms kepti. Populiarios būdavo bandelės ir pyragai. Balta duona buvo aukštuomenės racione, o ruginė duona skirta valstiečiams.

Žmonės noriai vartojo vietinius maisto produktus. Dauguma prieskonių buvo importuojami, todėl jie būdavo brangūs, todėl jie būdavo brangūs. Iki šių dienų išlikęs posakis „Papipirintos kainos“ kilęs iš Hanzos laikų, kai pipirai išties buvo vieni brangiausių, bet geidžiamiausių prieskonių. Žmonės žinojo ir mėgavosi imbieru, petražolėmis, kmynais, naudojo krienus, svogūnus, česnakus, šafraną, cinamoną, šalaviją, mėtą, pankolius ir krapus. Maistas Viduramžiais buvo saldžiarūgštis ir paskanintas pipirais.

Išskirtinė prekė būdavo vynas. Vadinamuosius paaukuotus patiekalus (šafranu ar kariu paskanintus valgius) galėdavo valgyti tik kilmingieji ir turtingiausi visuomenės atstovai. Livonijoje gyvenantys žmonės greitai suprato, kad vyną importuoti yra labai brangu, ir rado galimybę jį pasigaminti iš vietinių uogų. Dar ir šiandien Latvijoje populiariu vyną gaminti iš įvairių uogų: braškių, šermukšnių, gervuogių, aviečių ir t. t. Pietinių šalių vyndariai kartais šių vynų nelaiko tikraisiais vynais, tačiau vietiniai tęsia istorinę tradiciją. Taip pat gerdavo alų ir midų. Istoriniuose šaltiniuose retai minimi nealkoholiniai gėrimai, pavyzdžiui, sultys. Yra žinių apie geriamąjį vandenį ir net privalomas normas, kas turėtų gauti švaraus vandens.

Kai kuriuose šaltiniuose minima, kad Hanzos miestuose buvo auginami galvijai. Valmieroje rasta daugybė galvijų kaulų, patvirtinančių tai. Tradiciškai miestuose buvo labiau paplitusi smulkiųjų naminių gyvulių mėsa ir paukštiena. Valmieriečiai valgė ir žvėrieną, tai liudija archeologinių kasinėjimų metu rasti kaulai. Upės artumas užtikrino miestui žuvų: rasta plačiažnyplių vėžių, lydekų, šapalų, karšių ir ešerių. Taip pat rasta jūrinių žuvų griaučių, o tai rodo, kad miestas turėjo galimybę gauti jūrų žuvis. Livonijos teritorijoje buvo platus žuvų asortimento pasirinkimas: eršketai, lašišos, lydekos, unguriai, jūriniai sykai ir lynai, ešeriai ir karšiai. Manoma, kad silkė, menkė buvo vežama iš Šiaurės jūros.

Vaisiai buvo vartojami dažniau per šventes – tai obuoliai, slyvos, kriaušės ir rūgščios vyšnios, kurie buvo labiau prieinami šiam regionui, bet ir čia galiojo taisyklės, per kokias šventes ir kas galėjo patiekti vaisių. Tarnaitėms per vestuves buvo draudžiama patiekti kriaušes. Miško gėrybės, įvairios uogos buvo džiovinamos ir iš jų gamino cukatas.

Žaliosios salotos nebuvo svetimos ir Viduramžiais, tik žaliavos gaudavo iš to, kas buvo labiau prieinama. Salotos dažnai buvo ruošiamos iš šiuolaikine prasme vadinamų piktžolių: balandų, dilgėlių, paskaninant prieskoniais, pavyzdžiui, migdolais. Užkandžiai, arba apetaizeriai, nėra šiuolaikinė tendencija. Iš Hanzos valgiaraščio žinoma, kad prieš valgį reikėjo suvalgyti cukruotų kmynų, nes jie esą gerina apetitą.

...wert wy die ...
...form were die gung ich an dem ...
...ein vñ wolde gehen sam ...
...rette mit um-beuigen der Balge solde neme also lauge bes 16 mit ...
...folge vor-nemung vñ warnung vñ ...
...die Meister ...
...m besten vñ habe 16 ...
...ebbarsten an eulber gnade gemacht vñ ...
...vñ vnterliche eulbere gnade gemeinet habe Got der meyne ...
...mysto ich die ... das ich also laug vor ...
...mysto ich die ... das ich also laug vor ...

Restoranas „Rātes vārti“

...beuelunge ...
...m gehalten ...
...vorhunger was ...
...her lucas lichtestem ...
...alle dy reutte ...
...do wart ich ...
...nndret wen her lucas ...
...dem Ement an ...
...eulber gnade ...
...wolde mir ...
...dumpt an ...
...miche vele bouen ...
...eune gnade ...
...hynder his ...
...die ...
...bee noch ...
...drust ...

HANZOS VIRTUVĒS ŠĒFAS

- ruginē duona,
- 50 g sviesto,
- 50 g pievų medaus,
- naminiai ledai (galima naudoti ir parduotuvėje pirktus),
- sezoninės uogų.

Kaip paruošti?

Duona supjaustoma trikampiais ir apkepama keptuvėje, įdėjus 50 gr sviesto. Tada įdedama 50 g medaus (jis turi būti minkštesnis, kad kartu su duona sudarytų tinkamą skonių puokštę) ir visas apkepinama, kol gražiai apskrus.

Dedama į lėkštę ir tiekiami su ledais ir trintų šviežių uogų padažu, įdėjus šiek tiek cukraus.

Galima papuošti sodo gėlėmis, mėtų lapeliais.

Skonių puokštę praturtins taurė pusiau sauso baltojo vyno.

Mėgaukitės – ir iki pasimatymo Hanzos mieste Valmieroje!

Valmieros turismo informācijas centras

Bruņinieku iela 1, Valmiera, Valmieros apskritis

+371 26332213

tic@valmierasnovads.lv

visit.valmiera.lv

/visitvalmiera

Norēdami uzsakyti ekskursiju su gidu po Valmierā ar Valmieros apskriti,
uzpildykite elektroninē paraiškos formā visit.valmiera.lv
arba skambinkite telefonu +371 26332213

VALMIERA

Leidējas: Valmieros apskritis savivaldybē, 2024

Nuotrauka: Valmieros miesto nuotraukų archyvas, Gustavas Mazinis (Gustavs Māziņš),
restoranas „Rātes Vārti”

Tekstas: Mg. hist. Lienē Rokpelnē (Liene Rokpelne), Mg. hist. Albertas Rokpelnis
(Alberts Rokpelnis), Valmieros muziejus

NATIONAL
DEVELOPMENT
PLAN 2020

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

INVESTING IN YOUR FUTURE